

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

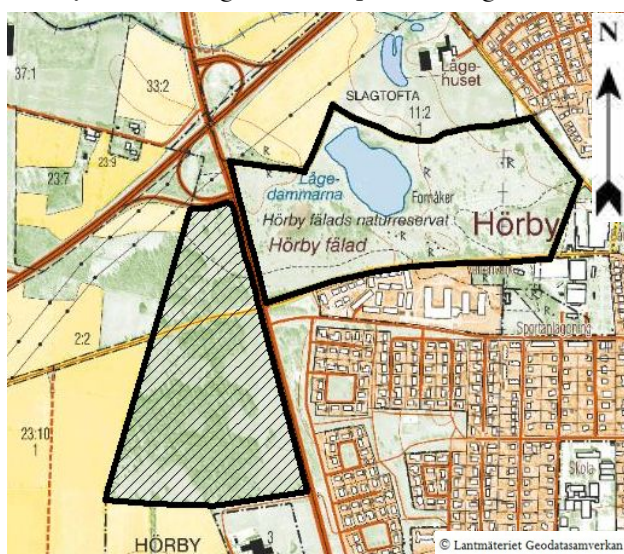
Beslut om utvidgning av och ändrade föreskrifter för naturreservatet Hörby fålad, Hörby kommun

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (MB) att förklara det område som utmärkts med heldragen svart linje på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

När detta beslut vinner laga kraft upphör med stöd av 7 kap. 7 § MB beslut meddelat av Länsstyrelsen i Malmöhus län den 18 mars 1974, diarienummer: 11.121-963-71, om förordnande som naturreservat av Hörby fålad å del av fastigheten Hörby 39:1 och del av stadsägan 1027 + 1028 i Hörby inom Hörby kommun, att gälla.

Med stöd av 3 § Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, (bilaga 3).

Naturreservatet markerat med svart heldragen linje.

Rastrerat område utgör utvidgningen. Skala cirka 1:20 000

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Hörby fälad
Kommun	Hörby
Reg-DOS-ID	2001510
Gränser	Området begränsas med heldragen svart linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	Del av Hörby 45:1
Markägarkategori	Hörby kommun
Läge	I Hörby tätort, ca 900 m NV om kyrkan
Kartblad	Topografiska kartor: 2D8c och 2D8d Ekonomiska kartor: 2Dnv
Koordinat centralpunkt	N: 6191084 Ö: 415321 SWEREF
Biogeografisk region	Kontinental region (Nemorala zonen)
Naturgeografisk region	Nr 8, Nordöstra Skånes skogslandskap
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne
Areal	38,5 ha varav utvidgningen cirka 17 ha 36,5 ha land och cirka 2,0 ha vatten

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara en Skånsk fäladsmark med lång hävdtradition och den biologisk mångfald som finns här samt att skydda, vårda, bevara, återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom torra hedar, kalkfuktäng med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och återställas. Områdets vattenmiljöer ska bevaras och restaureras. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara och restaurera en öppen naturbetesmark med inslag av enbuskar, blommande buskar och solitära träd,
- Bevara och restaurera artrika låglandsgräsmarker, torra hedar, enbuskmarker och artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ, fuktängar samt artrika stagg-gräsmarker,
- Löpande röjningar av träd och buskar för att förhindra igenväxning,
- Bedriva fortsatt hävd med nöt eller häst av markerna,
- Bevara och utveckla en rik och hävdgynnad flora,
- Lämna tillfälliga betesfredade områden,
- Bevara områdets hydrologi,
- Ej använda kemiska bekämpningsmedel, avmaskningsmedel eller konstgödselmedel,
- Gynna de i området förekommande listade arterna enligt habitatdirektivet, rödlistade arter eller sällsynta arter,
- Införa förbud mot plockning av slåttergubbe,
- Under enklare former tillgodogöra allmänhetens möjlighet att utnyttja området som ett tätortsnära strövområde.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi, hydrologi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär, såsom att borra, gräva, schakta, fylla ut, dika, flytta sten, markbearbeta eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål, ytbildning eller småvatten,
2. uppföra ny byggnad, eller annan anläggning exempelvis mast, luftledning, vindkraftverk, vilthägn,
3. anordna upplag,

4. plöja eller gödsla, omföra naturbetesmark till kultiverad betesmark,
5. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, stödutfodra betesdjur eller tillföra växtnäringsämnen, kalk eller jordförbättringsmedel,
6. hålla får inom området,
7. låta betesdjur som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
8. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
9. plantera eller så gräs, buskar och träd eller sätta ut för trakten ej naturligt förekommande växt- eller djurarter, eller sätta ut fisk eller kräftor i vattensamlingar eller vattendrag,
10. åstadkomma körsador,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd:

11. utföra dikesrensning,

Vidare är det förbjudet att utan förvaltarens medgivande

12. hålla djur på bete under tiden 1 december – 31 mars.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av och upplysning om naturreservatet,
2. skötsel av mark innefattande betesdrift, bränning, avverkning, röjning och gallring av träd och buskar, enligt bilaga 2,
3. borttagande av fisk och kräftor,
4. anläggande och underhåll av boplatzformar för skrattnås och änder,
5. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet, enligt bilaga 2,

6. förvaltarens utplantering/plantering/insådd av arter som är naturliga för biotopen, uppsättning av holkar,
7. tillfälliga betesfredade områden, enligt bilaga 2, det betesfredade området bör vara minst ett område och cirka 500 kvadratmeter stort,
8. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. avsiktligt bryta sönder eller insamla och bortföra död ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
3. framföra vattenfarkost i Lågedammarna,
4. tälta,
5. göra upp eld,
6. gräva upp växter (inklusive mossor), lavar eller plocka vedlevande svampar eller växten slättergubbe samt att plocka växter för kommersiellt bruk,
7. medföra hund som ej hålls i fysiskt koppel,
8. avsiktligt störa eller påverka djurlivet,
9. framföra motorfordon,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd:

10. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning,
11. fänga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod ¹ med

¹ Med selektiv metod menas handplockning, håvning, sållning eller annan teknik där de djur som ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

12. utplacera främmande föremål (tex geocachar eller dylikt).

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-7.

- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar tillhörande kommunen, el-, vatten-, avlopp-, -dagvatten och teledistributör. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Nedgrävning av befintlig luftledning. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts.
- underhåll av lagakraftvunna dikesföretag,
- normalt underhåll av befintliga vägar och cykelvägar eller nedtagning av för allmänheten farliga träd eller grenar.
- tillsyn och skötselåtgärder i samband med förvaltarens skötsel av området där dessa åtgärder inte strider mot syftet med naturreservatet.
- förvaltaren att genomföra gränsutmärkning och att sätta upp enstaka skyltar med information om naturreservatet,
- åtgärder för att bekämpa invasiva arter.
- A3 gäller ej tillfälliga upplag för områdets skötselbehov.
- A5 gäller ej stödutfodring i samband med flytt av djur. Djurägaren är skyldig att informera förvaltaren om förestående stödutfodring. Förvaltaren avgör var stödutfodringen ska ske,
- A8 gäller ej avverkning, gallring eller röjning av träd och buskar på betesmark efter förvaltarens godkännande,
- C6 gäller ej för insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen.
- C7, C8 och C10 gäller ej för innehavare av jakträtten inom naturreservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagsstiftningens bestämmelser.

Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Hörby fälad utgör en rest av det system av betesmarker som förr var mycket omfattande i dessa trakter av mellanskåne. Öster och söder om fäladsmarken utbreder sig villakvarteren i Hörby tätort. Väster om naturreservatet finns huvudsakligen åkerlandskap och norr om finns en mosaik av betesmarker och skog. Den geografiska regionen utgörs av sydsvenska sedimentära berggrundsområdet som består av lättvittrade berg- och jordarter. Berggrunden består av sandsten och till en viss del av granit. Jordarterna består av sandig morän samt av torv, kärr dvs organisk jordarter på små partier inom området. Hörby fälad utgörs till största delen av en torr och grovblockig betesmark.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Hörby fälad har lång kontinuitet som betesmark, området ligger på gränsen mellan slättbygd i söder och skogsbygd i norr och utgörs av risbygd (mellanbygd). Här var boskapsskötsel den viktigaste inkomstkällan förr. På en geometrisk karta från år 1699 benämns marken som stenig ljunghävd men även gräsmark. Med tanke på hur nära Hörby ligger var troligen vedtåkten oerhört omfattande i området. Högst sannolikt inga träd på fäladen, möjligen några enbuskar.

Uppe på höjderna finns ett 10-tal gravsättningar från bronsåldern-järnåldern. Vissa delar av området har varit uppodlat, i området finns cirka 150 odlingsrösen.

Biologiska bevarandevärden

Betesmarken är svagt kuperad och omväxlande med både öppna partier och partier som är buskrika med enbuskar, slån, nypon, hagtorn och salix sp m.m. Gräsmarkerna är välhävdate och betas av nötdjur.

Naturtyperna inom området består av torra hedar (4030), enbuskmarker (5130) artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270), fuktängar med

blååtäl och starr (6410) samt artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230). De allra mest sällsynta arterna inom naturtyperna påträffas ej inom området och vissa vanligare arter som backtimjan har minskat kraftigt, men dess läge nära tätorten gör området väldigt viktigt för friluftslivet.

Floran är trots allt bitvis fin och inom den torra heden (4030) finns arter som fårsvingel, ängsgröe, ljung, backsippa, jordtistel, gråfibbla, darrgräs, mandelblom, käringtand, ängsviol, blåsuga, Sankt Pers nycklar, knölsmörbomma, stenmåra, teveronika, vårstarr, stagg, ängsvädd, backtimjan och liten blåklocka.

Inom våtmarkerna växer ängsbräsmå, ängsull, gökblomster, bunkestarr, kamäxing, hirsstarr, mannagräs, bäckveronika, spikblad och äkta förgätmigej.

I sydost är fäladen fuktigare och artrik med bl.a. darrgräs, kamäxing, mandelblom, St. Pers nycklar, brudbröd och hirsstarr. Ett vattendrag kallad Syreåran genomsilar området och ger denna del sin fuktiga karaktär. Vid bäckfåran växer mannagräs, bäckveronika och äkta timotej.

Mindre partier med dominans av stagg finns i anslutning till fuktstråken.

På kulturbetesmarkerna som är gödselpåverkade finns arter som röllika, nässlor och skräppor. Gödslingen upphörde dock i samband med införandet av miljöstöden.

Trädskiktet domineras av björk med sporadiska inslag av ek, fågelbär, rönn, sälg, alm och ask. Minst fyra stycken värdefulla solitära träd av främst ek men också björk finns i de östra delarna av naturreservatet. Björken är grov (>3 meter i omkrets).

Inom naturreservatet ligger Lågedammarna som har stor betydelse för fågellivet i dammen finns en skrattmåskoloni, vilken i sin tur ger skydd åt gråhakedopping. På 1940-talet häckade även 6-8 par svarthakedopping (NT) i dammen. I området häckar även hämpling som klassas som sårbar (VU) av Artdatabanken, stenskvätta, gulsparr. Tillfälliga gäster som har rastat är t.ex. svarthuvad mås samt dvärgbeckasin. I dammen finns sköldmöja och ruggar av bunkestarr. I dammen finns även ett 10-tal olika arter trollsländor.

Friluftsliv och tillgänglighet

Hörby fälad ligger precis nordväst om Hörby tätort och har därför mycket stor betydelse som rekreatjonsområde. Villakvarteren breder ut sig längs områdets södra och östra gräns. Väg 13 går igenom naturreservatet. Det finns flera genomgångar in

till fäladsmarken via stättor över stängslet. Skåneleden går igenom området. Inom det befintliga naturreservatet finns flera enklare leder.

Skäl för beslut

Enligt 7 kap 4 § miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen eller kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 7 § MB får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som meddelats enligt 4-6 §§ MB, om det finns synnerliga skäl. Beslut om upphävande får endast meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området. Sådana föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

Länsstyrelsens bedömning

Naturreseptatet har och bedöms kunna få ännu högre naturvårds- och friluftslivsvärden. Det föreslagna naturreseptatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende nationell, regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Riksintresse enligt 3 kap 6 § MB Naturvård:** Området utgörs i sin helhet av riksintresse för naturvärden (N75, Fulltofta). Värdena utgörs främst av naturbetesmark.
- **Länets naturvårdsprogram:** Hela området ingår i ett större område som utgör ett klass 1 områden i länets naturvårdsprogram. (klass 1 utgör särskilt höga naturvärden, klass 2 mycket höga naturvärden och klass 3 höga naturvärden).
- **Tätortsnära natur:** Hela området ingår i programmet för skydd av tätortsnära natur.
- **Skyddsområde för vattentäkt:** Hela det befintliga naturreseptatet och norra delen av det utvidgade området omfattas av skyddsområde för vattentäkt.
- **Ängs- och hagmarksinventeringen:** Merparten utgör ett klass 2 område. (Klass 1 är högsta klassen och klass 4 den lägsta)

- **Ängs- och betesinventeringen:** Merparten av område är med i Ängs- och betesinventeringen. Miljöstöd utgår för merparten av marken.
- **Fornlämningar:** I området finns områden med fossilåkermark (bronsåldern-nyare tid) och ett 10-tal stensättningar (gamla gravar) från (bronsåldern-järnåldern).
- **Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet:** Området ingår i ett större område som är utpekats enligt nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.
- **Habitatdirektiv lista 2 arter:** I området finns slåttergubbe som är listad i bilaga 5 i habitatdirektivet, vilket innebär särskilda förvaltningsåtgärder behövs för att minska risk för insamling eller exploatering.
- **Landskapsbildsskydd:** Hela området ingår i ett större område som utpekats som landskapsbildsskydd.
- **Rödlistade arter:** I området finns bl.a. backsippa med cirka 1800 exemplar och som klassas som sårbar (VU) av Artdatabanken.
- **Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden skall avsättas:** röd glada, *Milvus milvus* (A074) födosökande, törnskata *Lanius collurio* (A338) födosökande och möjligen häckande.

Naturresevatet är av stor betydelse för friluftslivet och som rekreationsområde till Hörby tätort. Det är ett naturskönt område som utgör en rest av det gamla fäladsmarkslandskapet, som förr var ett dominerande inslag i dessa trakter. Det finns en lång hävdkontinuitet inom området t.ex. var det utmark på slutet av 1600-talet. Det är topografiskt och hydrologiskt varierat vilket skapar förutsättningar för många olika naturtyper, allt från torra rishedar (4030) med bl.a. backsippa till fuktiga silikatrika betesmarker (6270) med bl.a. ängsvädd och Sankte Pers nycklar samt blåsuga och blöta stagghedar (6230). En damm, Lågedammarna har stor betydelse för områdets fågelliv och här har ett 10-tal olika trollsländearter påträffats.

Länsstyrelsen anser att slättergubbe, *Arnica montana*, en bilaga V art i EU:s art- och habitatdirektiv som kräver särskilda förvaltningsåtgärder för att minska risk för insamling, ska omfattas av ett förbud mot plockning.

En utvidgning av Hörby fälad med ytterligare del av fastigheten Hörby 45:1 medför att ytterligare areal naturbetesmark med dess biologiska mångfald kan bevaras vilket ökar möjligheterna för arterna att långsiktigt kunna fortleva inom området. Vidare säkerställs ytterligare område för friluftslivet.

En utvidgning bidrar också till uppfyllande av miljömålen ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö, myllrande våtmarker och ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen anser att det också föreligger skäl att modernisera föreskrifterna.

Länsstyrelsen finner att det föreligger synnerliga skäl att med stöd av 7 kap 7 § MB upphäva beslut, när detta beslut vinner laga kraft, meddela av Länsstyrelsen i Malmöhus län den 18 mars 1974, diarienummer: 11.121-963-71, om förordnande som naturreservat av Hörby fälad å del av fastigheten Hörby 39:1 och del av stadsägan 1027 + 1028 i Hörby inom Hörby kommun.

Upphävandet kompenseras med att området för det upphävda naturreservatet genom detta beslut förklaras som naturreservat, att ytterligare mark förordnas som naturreservat samt att föreskrifterna moderniseras och görs mer ändamålsenliga så att syftet med naturreservatet kan uppnås.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda, restaurera och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, restaurera och nyskapa värdefulla natur- och livsmiljöer för skyddsvärda arter samt tillgodose friluftslivets behov bör området, utöver tidigare skyddad mark, utvidgas med ytterligare del av fastigheten Hörby 45:1 och förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 4) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

C-föreskrifterna gäller omedelbart, även om de överklagas.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Kulturmiljölagen (1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Ärendets handläggning

Naturreseptatet Hörby fälad är inrättades år 1974. I samband med påbörjad revidering av skötselplanen väckte kommunen fråga om att även de västra delarna om väg 13 är behov av att bli naturreseptat.

Samråd enligt Förordningen om områdesskydd 25 och 26 §§ miljöbalken har skett med Hörby kommun.

Ärendet har remitterats. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden finns i bilaga 4.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen återfinns i bilaga 3.

Förvaltning

Länsstyrelsen Skåne är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 6.

Detta beslut har fattats av miljödirektör. I den slutliga handläggningen har även deltagit naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, biträdande enhetschef enheten för samhällsplanering Petter Eiring, länsassessor Ann Westerdahl och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Annelie Johansson

Johan Johnmark

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Skötselplan
4. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
5. Sändlista
6. Hur man överklagar

Kontaktperson

Miljöavdelningen

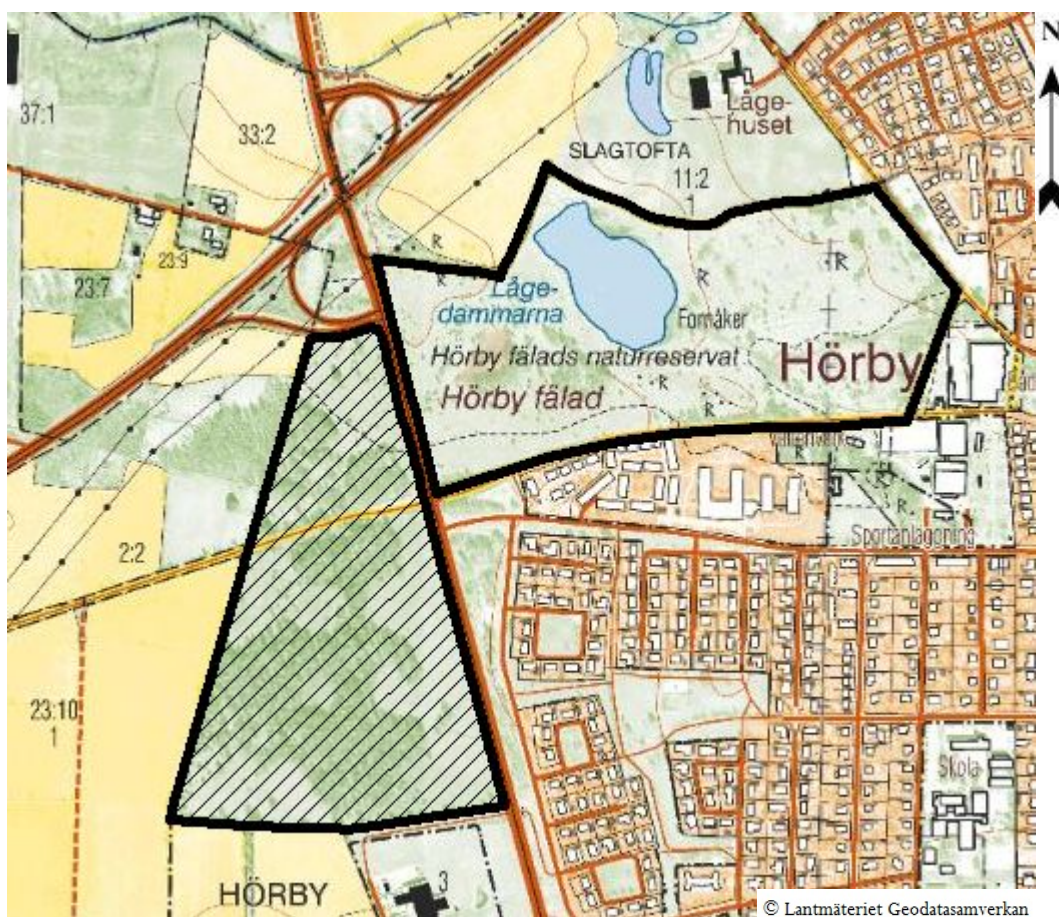
Johan Johnmark

010-22 41 411

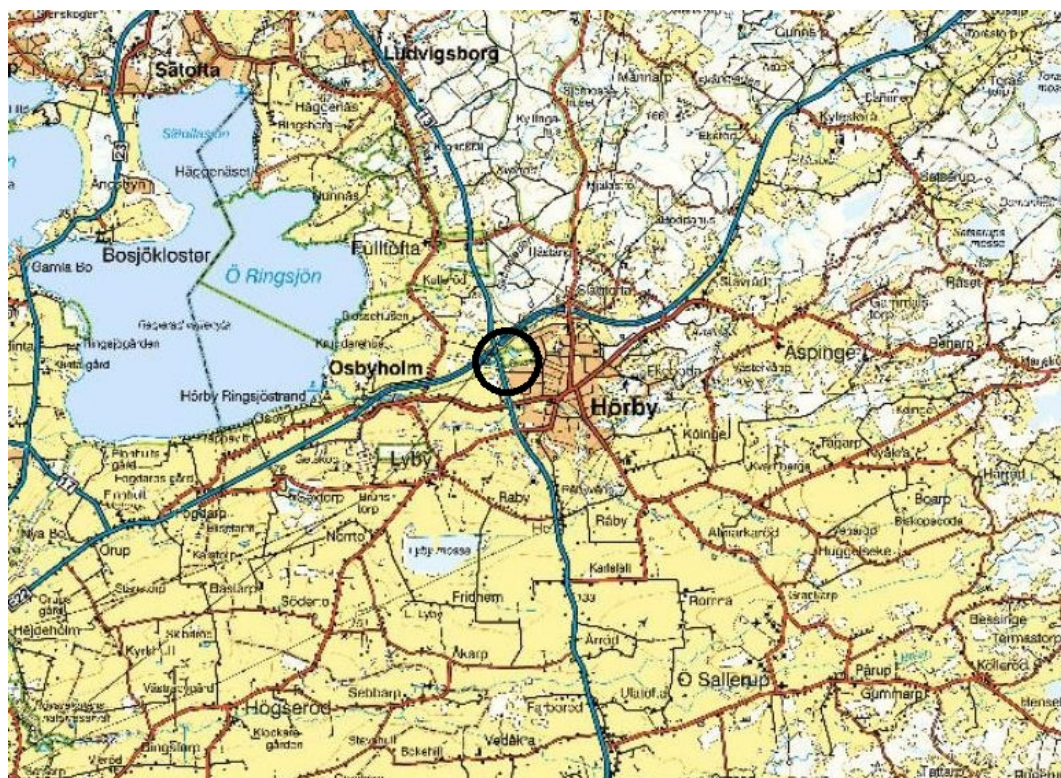
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 2 mars 2016 om utvidgning av och ändrade föreskrifter för naturreservatet Hörby fålad i Hörby kommun.

Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje på kartan. Utvidgningen är skrafferad. Skala 1:10 000.

Översiktskarta med en svart ring kring naturreservatet. Skala cirka 1:100 000

Kontaktperson

Miljöavdelningen

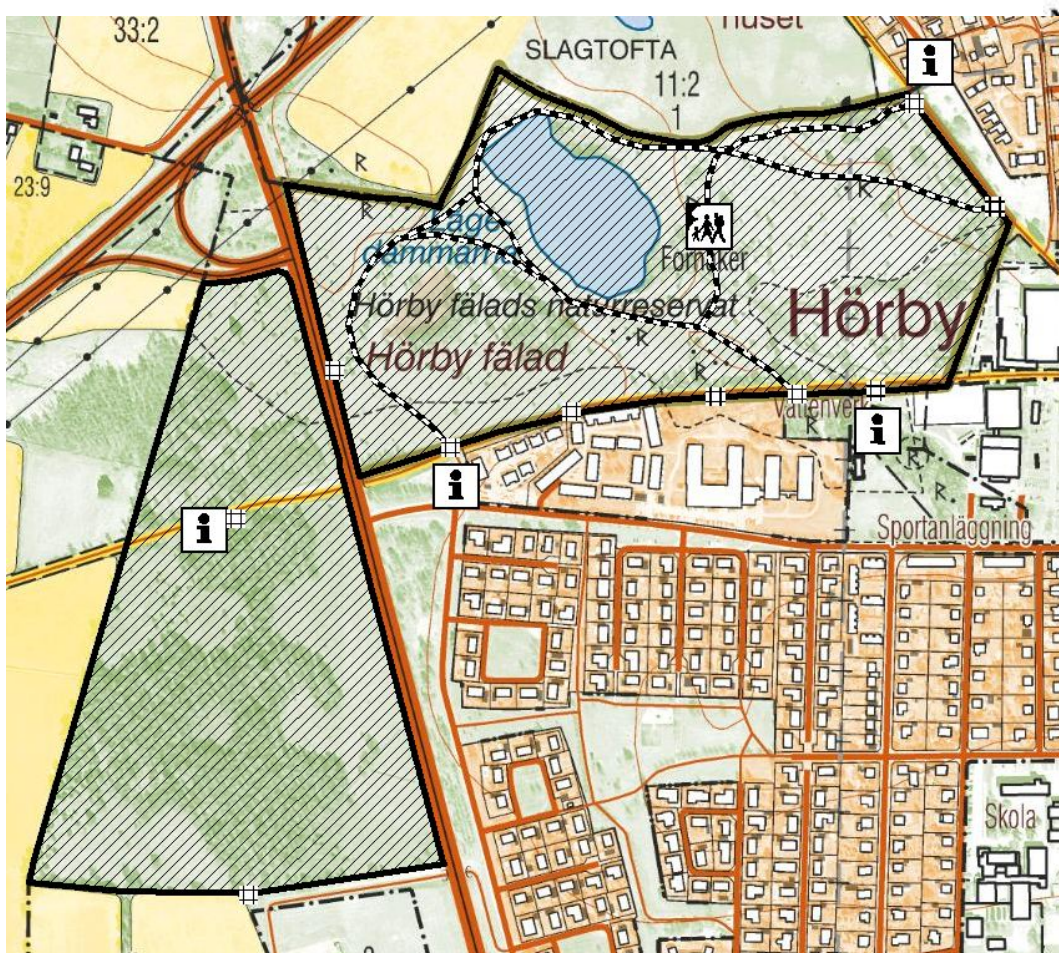
Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Tillhör beslut den 2 mars 2016 om utvidgning av och ändrade föreskrifter för naturreservatet Hörby fålad i Hörby kommun.

Rastrerat område gäller föreskrifterna B2 till B7.

Länsstyrelsen
Skåne

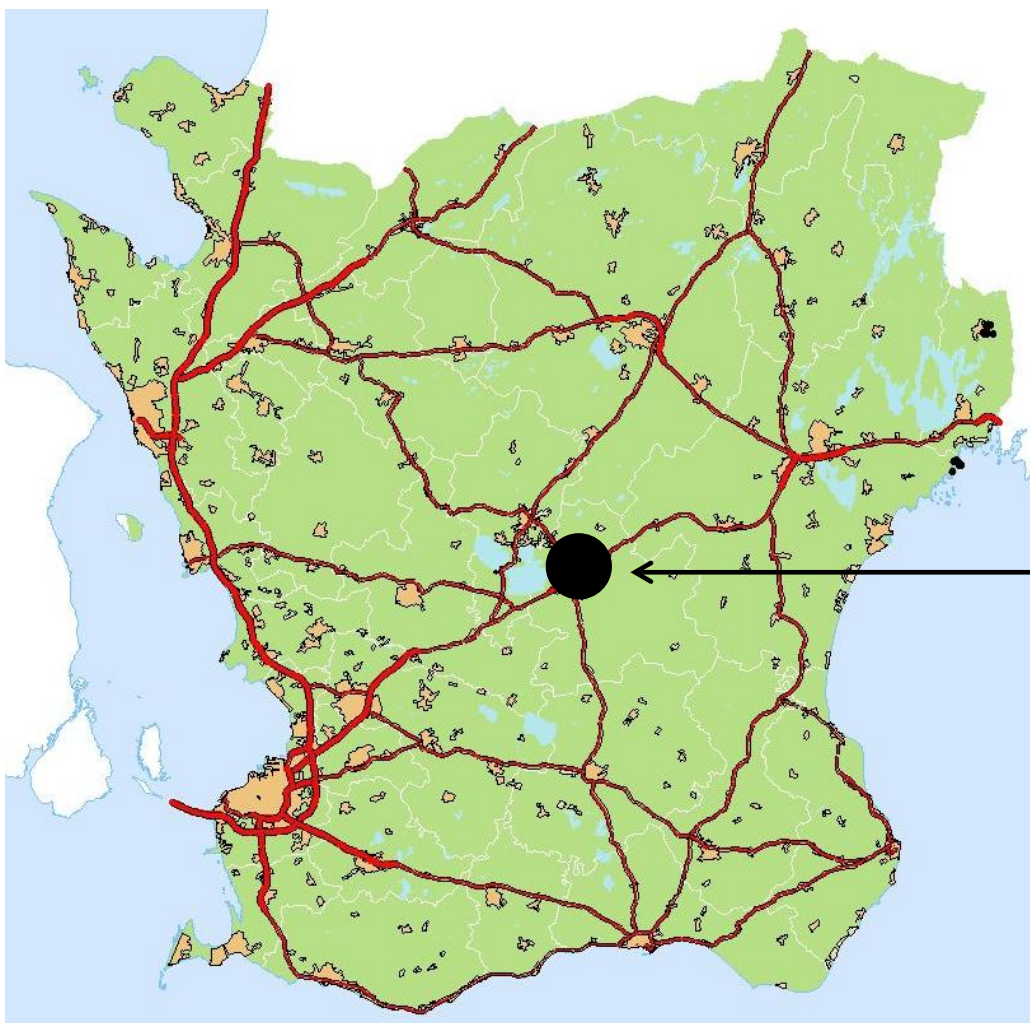
BILAGA 3

511-730-2013

1266-201

Skötselplan för naturreservatet Hörby fälad

Fastställt: 2 mars 2016

Utgiven av: Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Marie Löfberg, Johan Johnmark

Foto: Johan Johnmark, om inget annat anges

Beställningsadress: www.lansstyrelsen.se/skane

Copyright: Länsstyrelsen Skåne

Diarienummer: 511-730-2013, 1266-201

Omslagsbild: Hörby fälad, februari 2015

Innehållsförteckning

Inledning	6
1 SYFTET MED NATURRESERVATET	6
2 BESKRIVNING AV OMRÅDET	7
2.1 Administrativa uppgifter	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	9
2.2.1 Geomorfologi och hydrologi	9
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	9
2.2.3 Biologiska bevarandevärden	12
2.2.4 Friluftsliv och tillgänglighet	12
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	13
3 ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	13
3.1 Övergripande mål	13
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	14
3.3 Naturreservatet och olika former av lantbruksstöd	14
3.4 Specifika åtgärder	14
3.4.1 Åtgärder för fjärilar, humlor och bin	15
3.4.2 Åtgärder för slättergubbe	15
4 SPECIFIKA MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDENA	16
4.1 Skötselområde Fäladsmark, cirka 22,7 hektar	16
4.1.1 Beskrivning	16
4.1.2 Bevarandemål	16
4.1.3 Restaureringsåtgärder	17
4.1.4 Skötselåtgärder	17
4.2 Skötselområde Fäladsmark – restaurering cirka 12,2 hektar	18
4.2.1 Beskrivning	18
4.2.2 Bevarandemål	18
4.2.3 Restaureringsåtgärder	18
4.2.4 Skötselåtgärder	19
4.3 Skötselområde Dammar och våtmarker, cirka 2,8 hektar	19
4.3.1 Beskrivning	19
4.3.2 Bevarandemål	20
4.3.3 Restaureringsåtgärder	20
4.3.4 Skötselåtgärder	20
4.4 Skötselområde Bibank cirka 900m ²	21
4.4.1 Beskrivning	21
4.4.2 Bevarandemål	21
4.4.3 Skötselåtgärder	21
5 FRILUFTSLIV	21
5.1 Tillgänglighet, parkering, leder och informationsskyltar	21
5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns	22
5.3 Renhållning och sanitära anordningar	22
6 JAKT	22
7 TILLSYN	22
8 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	22

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	22
8.2 Revidering av skötselplanen	22
9 KOSTNADER OCH FINANSIERING.....	22
10 KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR.....	23
11 RÖDLISTADE ARTER ENLIGT ARTDATABANKEN 2010	25
12 KÄLLOR.....	25
12.1 KARTOR.....	25
12.3 MUNTliga KONTAKTER	25

BILAGOR

A. Skötselområden och anläggningar

B. Målbild

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl a naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

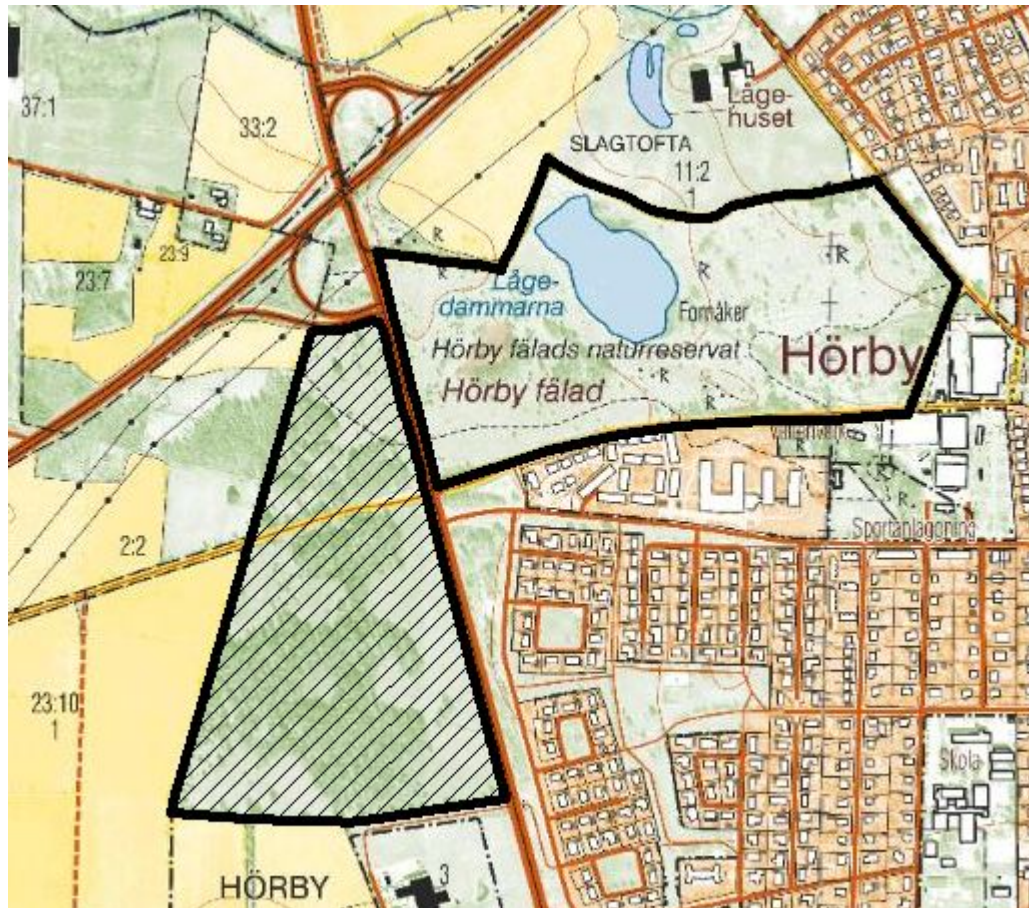
1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, och att skydda, vårda, bevara, återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom torra hedar, kalkfuktäng med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och återställas. Områdets vattenmiljöer ska bevaras och restaureras. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara och restaurera en öppen naturbetesmark med inslag av enbuskar, blommande buskar solitära träd,
- Löpande röjningar av träd och buskar för att förhindra igenväxning,
- Bedriva fortsatt hävd med nöt eller häst av markerna,
- Bevara och utveckla en rik och hävdgynnad flora,
- Lämna tillfälliga betesfredade områden,
- Bevara områdets hydrologi,
- Ej använda kemiska bekämpningsmedel, avmaskningsmedel eller konstgödselmedel,

- Gynna de i området förekommande listade arterna enligt habitatdirektivet, rödlistade arter eller sällsynta arter,
- Införa förbud mot plockning av slättergubbe,
- Under enklare former tillgodogöra allmänhetens möjlighet att utnyttja området som ett tätortsnära strövområde.

Naturreservatet markerat med svart heldragen linje.

Rastrerat område utgör utvidgningen. Skala cirka 1:10 000

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Hörby fälad
Kommun	Hörby
Reg-DOS-ID	2001510
Gränser	Området begränsas av svart rasterad yta med heldragen svart linje runt om på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	Del av Hörby 45:1
Markägarkategori	Hörby kommun
Läge	I Hörby tätort, ca 900 m NV om kyrkan
Kartblad	Topografiska kartor: 2D8c och 2D8d Ekonomiska kartor: 2Dnv
Koordinat centralpunkt	N: 6191084 Ö: 415321 SWEREF
Biogeografisk region	Kontinental region (Nemorala zonen)
Naturgeografisk region	Nr 8, Nordöstra Skånes skogslandskap
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län
Areal	38,5 ha varav ca 36,5 ha land och ca 2,8 ha vatten
Markslag	Areal
Fäladsmark	34,9 hektar varav restaurering 12,9 hektar
Våtmark	2,8
Övrigt –Bibank	900 m ²
Övrigt -Cykelbana	0,22 hektar

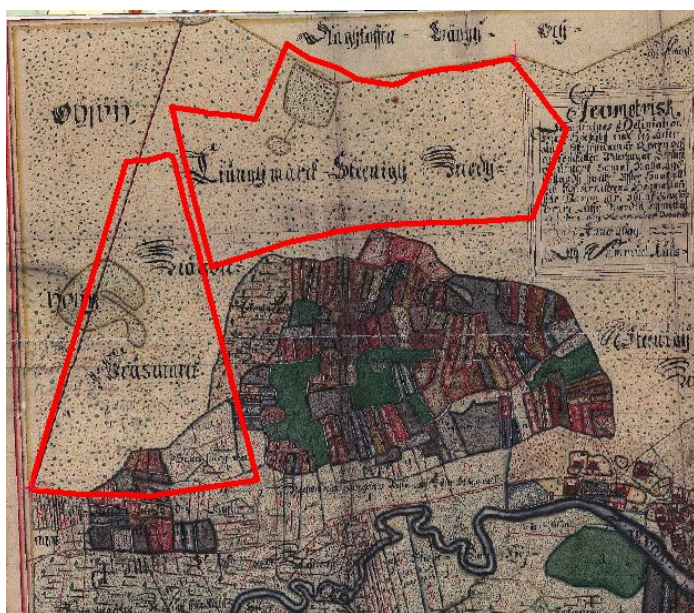
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.2.1 Geomorfologi och hydrologi

Hörby fälad ligger inom det sydsvenska sedimentära berggrundsområdet som består av lättvittrade berg- och jordarter. Berggrunden består av sandsten och till en viss del av granit. Jordarterna består av sandig morän samt av torv. De delar som inte har stenröjts under århundradena är tämligen blockiga. Inom naturreservatet finns en dämdd damm och tre våtmarker. Hela naturreservatet ligger inom Hörbys vattenskyddsområde.

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

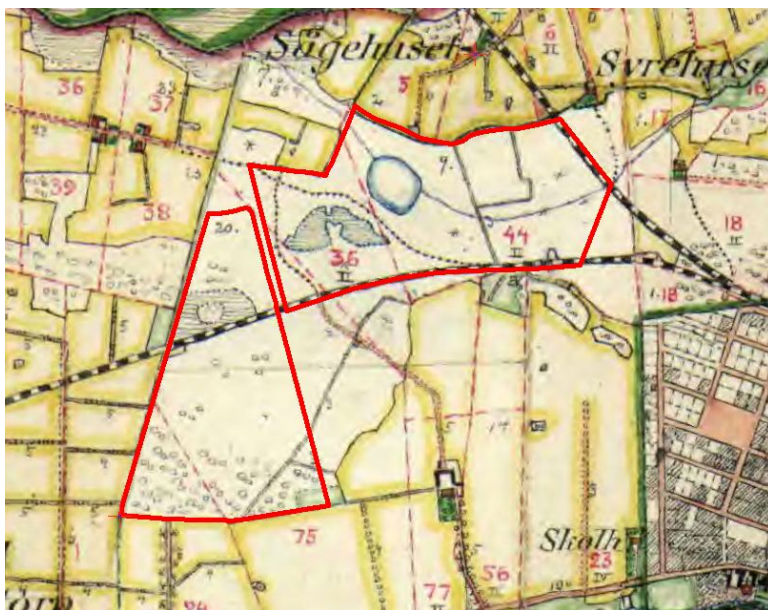
Hörby fälad härstammar från de gamla fäladsmarkerna (allmänningarna) som tidigare dominerade kulturlandskapet i Mellanskåne. I stort sett är alla dessa marker borta nu, pga igenplantering eller uppodling. Förr var boskapsskötsel en av de viktigaste inkomstkällorna i området. På en geometrisk karta från år 1699 benämns marken som stenig ljungmark men även gräsmark. Fäladen var mycket större då och utgjordes av utmark som angränsade till närliggande byars utmark. På utmarken gick djuren utan hägnader, istället var inägomarken som bestod av åker och äng inhägnad, på kartan ser man inägorna som färglagda tegar precis söder om Hörby fälad. En våtmark fanns i väster och det sydöstra hörnet beskrivs som sur (blöt) staggvall. Uppe på höjderna finns ett 10-tal gravsättningar från bronsåldern-järnåldern. Vissa delar av området har varit uppodlat, i området finns cirka 150 odlingsrösen.

Geometris avmätning från år 1699 området beskrivs som stenig ljungmark och gräsmark. Notera Lågedammarna.

Områdets troliga utseende från 1500-talet till början av 1900-talet, bild från Högebjär, Lunds kommun

På den gamla ekonomiska kartan från 1926-34 har Lågedammen anlagts inom Hörby fälad. Hela området nyttjas som betesmark. I sydväst håller björken på att etablera sig. Notera järnvägen som går igenom området.

Flygbilden från år 1947 uppvisar ett trädlöst landskap i det befintliga naturreservatet. Björken har nu etablerat sig rejält i områdets sydvästra del.

Ortofoto från år 2014. Lågedammarna har nu fått en permanent vattenyta. Igenväxningen av fåladsområdet fortgår.

Dagens område skiljer sig mycket mot det historiska utseendet på området. Det ska betänkas att all vedtäkt skedde i närheten av bostadshusen. Hörby fålads läge så pass nära bebyggelsen har varit extremt utsatt för vedtäkt vilket medfört att det troligen under mycket lång tid inte har funnits någon trädkontinuitet i området. Dagens äldsta träd i området (några ekar och en björk) grodde troligen kring år 1860-70. Den mängd likåldrig björk som vuxit upp i området kommer från en period för cirka 60-80 år sedan, då betet eventuellt upphört under en period. Björkarnas antal och storlek utgör ett hot mot områdets naturvärden, genom sin skuggning, skapande av förna och att boplundrande kråkfåglar gärna sitter i topparna.

2.2.3 Biologiska bevarandevärden

Hörby fälad är svagt kuperad och omväxlande med både öppna partier och partier som är buskrika med enbuskar, slån, nypon, hagtorn och salix sp m.m. Området betas av nötkreatur.

Naturtyperna inom området består av torra hedar (4030), enbuskmarker (5130) artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270), fuktängar med blåtåtel och starr (6410) samt artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230). De allra mest sällsynta arterna inom naturtyperna påträffas ej inom området och vissa vanligare arter som backtimjan har minskat kraftigt.

Floran är trots allt bitvis fin och inom den torra heden (4030) finns arter som fårsvingel, ängsgröe, ljung, backsippa, brudbröd, jordtistel, gråfibbla, mandelblom, käringtand, jordtistel, ängsviol, blåsuga, Sankt Pers nycklar, knölsmörbloffa, stenmåra, teveronika, vårstarr, stagg, ängsvädd, backtimjan och liten blålocka.

Inom fuktängar med blåtåtel och starr (6410) finns arter som ängsbräsa, ängsull, gökblomster, bunkestarr, kamäxing, hirsstarr, mannagräs, bäckveronika, spikblad och äkta förgätmigej.

I sydost är fäladen fuktigare och arterna är mer av ängskaraktär (6270). Här är vegetationen artrik med arter som darrgräs, kamäxing, St. Pers nycklar och hirsstarr. Ett vattendrag kallad Syreåran genomsilar området. Vid bäckfåran växer mannagräs, stagg, bäckveronika och äkta timotej.

På kulturbetesmarkerna som är gödselpåverkade växer arter som rölrika, nässlor och skräppor. Gödslingen upphörde dock i samband med införandet av miljöstöden.

Träddungar med dominans av björk förekommer rikligt, men också träd som körsbär, ek, rönn, säl, alm och ask. Minst fyra stycken värdefulla solitära träd av främst ek men också en björk finns i de östra delarna av naturreservatet. Björken är grov (>3 m i omkrets) och har större håligheter än de andra träden.

I betesmarkerna häckar t.ex. hämpling som klassas som sårbar (VU) av Artdatabanken och gulsparr. Tidigare har här även häckat stenskvätta. Tillfälliga gäster som rastat i området är t.ex. svarthuvad mås samt dvärgbeckasin.

Inom naturreservatet ligger Lågedammarna som har stor betydelse för sjöfågellivet, här har tidigare funnits en koloni med häckande skrattnåsar, vilket resulterat även i häckande svarthakedopping (NT) och smådopping. I dammen finns sköldmöja och ruggar av bunkestarr. I dammen finns också ett 10-tal olika arter trollsländor.

2.2.4 Friluftsliv och tillgänglighet

Hörby fälad ligger precis nordväst om Hörby tätort och har därför mycket stor betydelse som rekreationsområde. Villakvarteren breder ut sig längs områdets södra och östra gränser medan öppna slätter ner till Ringsjön tar vid i västlig och sydlig riktning. Väg 13 går igenom naturreservatet. Det finns flera genomgångar in till den äldre naturreservatsdelen via stättor över stängslet. Skåneleden går i kanten av Hörby fälad, den förbinder stora delar av Skåne för vandring. Vissa delar av Skåneleden fungerar också som cykelväg, vilket är fallet i denna del som berör Hörby fälad.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

- Igenväxning och utebliven hävd.
- Ett tätt träd- och buskskikt som utesläcker ljus och ger ökade näringshalter i området.
- Ökad kvävedeposition kan ge ändrade förhållanden mellan olika arter i botten- och fältskikt t.ex. kan antalet vitmossor minska, och andelen gräs, buskar och träd öka.
- Gödselpåverkan, stödutfodring, sambete med vall.
- Exploatering i form av kommunikationsleder, anläggning, bebyggelse m.m.
- Minskande habitat med bunkestarr för skrattnåskolonin.
- Utdikning. Dämning kan också påverka habitatets hydrologi och hydrokemi negativt.
- Ändrad hydrologi och pH. Det sura nedfallet påverkar pH-värdet så det kan sjunka med följd att en annan artsammansättning kan uppkomma. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarker eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på habitatet.
- Avverkning av grova träd.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Bevara naturvärden

Det övergripande målet med skötseln av naturreservatet ska vara att långsiktigt bevara och utveckla hävdgynnade natur- och kulturmiljövärden i ett uråldrigt utmarkslandskap med enefälad och enstaka solitära träd, fuktstråk och torra hedar och de växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa. Målet är också att bevara dammen då den har stor betydelse för fågelvärdena. Angivna naturtyper ska bibehållas och bevarandemålen ska bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som finns inom området.

Naturvårdsinriktad beteshävd

Skötseln av området ska bidra till att uppfylla syftet med naturreservatet och ska ske utifrån naturvårdsaspekter. Detta innebär att betesmarken ska skötas med naturvårdsinriktad beteshävd, dvs. ingen användning av gödselmedel, avmaskningsmedel, jordförbättringsmedel och kemiska bekämpningsmedel, då dessa påverkar både flora och fauna negativt.

Betesperiod

Betesperioden och djurslag bör anpassas till de naturvärden som finns i betesmarken. Betesperioden omfattar normalt tiden från början av maj till slutet av oktober men det kan vara bra att variera betesperioden ibland så att man vissa år släpper på djuren lite senare på säsongen eller att man undantar områden helt från bete under ett år. Detta är positivt för både växter, som därmed hinner fröa av sig, och insekter som t.ex. fjärilar och steklar. Då fjärilar lägger sina ägg på blomsterängar är det viktigt att vegetationen inte betas av innan de färdigutvecklade fjärilarna bildats. Detta innebär att man bör senarelägga betet på dessa partier året efter betesfredning.

Ingen sambete med vall

Det är viktigt att betesmarkerna inte sambetas med gödslade vallar och att tillskottsutfodring av betesdjur endast sker i samband med övergångsutfodring vid betespåsläpp och installning för att minska gödslingspåverkan på floran.

Hålla efter igenväxning

Igenväxningsvegetationen på betesmarken måste hållas efter genom regelbundna röjningsinsatser. Björken breder ut sig och buskarna av slån, nyponros och en blir fler. Grova träd och buskar samt vidkroniga träd sparas i möjligaste mån och friställs vid behov. De kulturhistoriska lämningarna i form av t.ex. odlingsrösen och fornåkrar bör hållas fria från igenväxning så att de inte skadas och så att de framhävs tydligt i landskapet.

Röjningsåtgärderna bör inte utföras på våren och försommaren då fåglarna häckar. Det är viktigt att största delen av röjningsmaterialet tas bort eller eldas upp på de nyligen röjda ytorna.

Intakt hydrologi

För att bevara den biologiska mångfalden, framförallt fältskiktet, är det viktigt att hydrologin i området inte påverkas.

Undvika körsador

I området finns fuktigare marker som är känsliga för markslitage. För att minimera risken för körsador bör skötselåtgärder ske när marken är tjälad eller tillräckligt torr. Vid eventuell rensning av dikena är det viktigt att detta utförs på ett sådant sätt att naturvärdena inte riskerar att skadas. Det är också viktigt att inte lägga ut rensningsmassorna så att värdefull flora skadas.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

- Hävd av området genom bete med nötkreatur eller häst.
- Restaurera fäladsmark.

3.3 Naturreservatet och olika former av lantbruksstöd

För närvarande finns ett antal olika stöd att söka för betesdjursverksamheten, däribland det sk. gårdsstödet och miljöstödet. Inom Hörby fälad ska naturvårdsåtgärder prioriteras framför möjligheten att inhämta dessa stöd. Exempel på naturvårdsåtgärder som tas upp i skötselplanen och som möjligen inte kommer vara stödberättigande efter nuvarande stödperiodsutgång år 2020 är betesfredade områden. Detta medför att områden som är tveksamma att platsa i stöden inte ska omfattas av ansökan. Detta för att utesluta eventuell risk för brukaren att bli återbetalningsskyldig.

3.4 Specifika åtgärder

Nedan nämns specifika åtgärder för några arter som finns eller har funnits inom området.

Förvaltaren har möjlighet att inom naturreservatet inplantera av länsstyrelsen ansedda lämpliga arter och utföra specifika åtgärder även för dessa arter.

3.4.1 Åtgärder för fjärilar, humlor och bin

Fjärilar, humlor och bin finns inom de hävdade markerna. Blomrika torra delar av betesmarken ska få betesfredas hela säsongen eller ha ett mycket sent betespåsläpp när fjärilssäsongen är över (oktober). De betesfredade områdena bör vara minst ett område och cirka 500 kvadratmeter stort. Stängselstolpar får vara av enklare sort, även metall. Det är förvaltaren som får avgöra var när och hur betesfredning ska ske.

3.4.2 Slåttergubbe Natura 2000-art (kod 1762)

Slåttergubbe, *Arnica montana*, är en bilaga V art i EU:s art- och habitatdirektiv som kräver särskilda förvaltningsåtgärder för att minska risk för insamling. Arten får ej plockas inom naturreservatet.

Tyvärr är blommorna välsmakande, åtminstone för häst, ovan nämnda betesfredning ska åtminstone vart 5:e år omfattas av områden där slåttergubben växer, eftersom slåttergubbe är enkönad är det nödvändigt att det finns grupper med individer för att frösättning ska säkerställas. Det kan bli aktuellt att plantera ut slåttergubbar för att stödja den befintliga populationen, utplantering bör ske med frön från så lokal proveniens som möjligt.

Slåttergubbe, foto Marie Löfberg

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreseptatet har delats in i fyra olika skötselområden.

4.1 Skötselområde Fäladsmark, cirka 22,7 hektar

Naturtyper: Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030), Enbuskmarker nedanför trädgränsen (5130), Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230), Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270), Fuktängar med blåttätel eller starr (6410) och kulturbetesmark

4.1.1 Beskrivning

Hela betesmarken utgör ett delområde då alla naturtyperna anses ha likartade behov av skötsel.

Betesmarken är svagt kuperad och omväxlande med både öppna partier och partier som är buskrika med enbuskar, slån, nypon och hagtorn. Betesmarken är huvudsakligen torr men längs med bäcken är marken blöt till frisk.

Trädskiktet dominans av björk med inslag av ek, fågelbär, rönn, sälg, alm, ask och gran. De fyra äldsta grova ekarna är troligen kring 150 år gamla. I det befintliga naturreseptatets östra del finns en mycket grov björk med håligheter.

Floran är bitvis fin med t.ex. ljung, backsippa, jordtistel, gråfibbla, mandelblom, käringtand, ängsviol, blåsuga, stagg, ängsvädd, backtimjan och liten blåklocka. I fuktigare delar finns arter som ängsbrämsa, darrgräs, kamäxing, mandelblom, Sankte Pers nycklar, brudbröd, gökblomster, bunkestarr, hirsstarr, mannagräs, bäckveronika, spikblad och äkta förgätmigej.

Fågellivet består förutom av vanliga arter, även av hämpling, gulsparv och törnskata, tidigare har även stenskvätta setts, men området bedöms vara alltför igenvuxet nu för att den ska trivas. Det tämligen stora antalet kaniner, drar till sig ormråk och glada.

Målbilder för fäladsmarksområdet, betat med buskar och enstaka solitära träd

4.1.2 Bevarandemål

- Området ska i hållas tämligen fritt från träd och buskar.
- Täckningsgraden av buskage bör ligga mellan 0-15 %/hektar. Buskar som ska gynnas är en, hagtorn och slån, nypon och rosor.
- Solitära träd ska förekomma med ett riktvärde på 1 träd/hektar, dessa ska främst utgöras av ek, fågelbär och hägg samt björk.

- Området ska hävdas så att förna ansamlingen kan anses vara ringa.
- Fortsatt betesdrift med nötkreatur eller häst och vidtagande av de övriga åtgärder som krävs (bl.a. röjning av busk/slyvegetation). Vegetationen ska generellt sett domineras av lågvuxna, hävdgynnade arter, naturbetesmarksarter som bl.a. fårsvingel och stagg med inslag av slättergubbe, backsippa, ängsvädd och blåsuga, med en variation av hävden i tid och rum. De hävdgynnade arterna ska ges möjlighet att blomma och sprida frön.
- Alla nya stängselstolpar ska bestå av obehandlad ek i syfte att gynna lavar.
- Stare, hämpling, gulsparr, törnskata och stenskvätta bör häcka årligen i området.

Bevarademålet är ej uppnått, pga den stora mängden björk och buskar.

4.1.3 Restaureringsåtgärder

- Avverkning av träd och buskar av igenväxningskaraktär.

Ek och enar som håller på att kvävas av björk

Igenväxningsvegetation

4.1.4 Skötselåtgärder

- Vid behov får avverkning och bortforsling av träd och buskar ske. Avverkning och uttransport ska ske under månaderna november-februari.
- Bete med nöt och/eller hästar, ej får. Bete får ej ske under tidsperioden 1 december till 31 mars. Djur som används för hävd av området och som avmaskats ska ha en karenstid på 14 dagar innan betespåsläpp.
- Successivt utbyte av uttjänta stängselstolpar till obehandlade ekstolpar.
- Betesfredning i syfte att gynna blomning, fjärilar, humlor och bin bör ske årligen och ambulerande med provisoriska elstaket. De betesfredade områdena bör vara ett område och cirka 500 kvadratmeter stort.
- Uppsättning av cirka 15 starholkar.

4.2 Skötselområde Fäladsmark – restaurering cirka 12,2 hektar

Naturtyper: Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030), Enbuskmarker nedanför trädgränsen (5130), Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230), Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270), Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410) och kulturbetesmark

4.2.1 Beskrivning

Flera kraftigt igenvuxna områden med främst 60-80 årig björk. Denna mängd björk utgör ett hot mot områdets naturvärden, främst genom utskuggning av flora och buskar. Vidare har den kulturhistoriskt aldrig funnits, åtminstone inte i denna mängd så pass nära mänskliga boningar, i den skånska fäladsmarken.

Björkar som skuggar ut enar

Björk som omöjliggör tex enkelbeckasinens åtkomst till våtmarken

Uppsvenska nationalhistoriska målningar med björkhagar med enar har inget med den skånska fäladsmarken att göra. Så såg det inte ut i Skåne.

4.2.2 Bevarandemål

- Samma som för skötselområde naturbetesmark.

4.2.3 Restaureringsåtgärder

- Successiv avverkning under cirka en 15 års period av cirka 95% av de björkar som fanns år 2015. Björkar som sparas ska ha tydlig betesmarkskrona. Virkesintäkter tillfaller

markägaren. Avverkningen bör ske i minst tre faser och ske under oktober-februari månad. Körskador ska undvikas och återställas. Fas 1. Avverkning av träd som kraftigt skuggar spärrgreniga träd, eller håller på att kväva enar, hagtorn eller andra för området viktiga träd att bevara, därutöver gallras 20% bort. Fas 2. Gallring 50% tas bort, företrädesvis kring vattensamlingar. Fas 3. Slutavverkning av kvarvarande 25%. Det finns en rätt stor risk att det kan bli omfattande stormskador pga gallringen. Trots allt bedöms det ur friluftslivssynpunkt vara bättre att gå tillväga än att avverka område för område. De friställda träden får också en chans att stärka rotsystemet samt halten avgående näringsämnen efter avdöende rötter minskar också med ett gallringsförfarande. Om stormfällning sker får dessa träd tas ut. I sydvästra delen av utvidgningsområdet finns ett möjligt bo av rödglada, boträdet och cirka 15 träd kring detta ska sparas (dessa träd är utöver det trädantal bevarandemålet anger).

- Avverkning av buskar av igenväxningskaraktär.
- Allt avverkningsmaterial, med undantag av 3-4 stammar (som ställs som högstubbar) per avverkning ska köras ut från området. I anslutning till dammarna ska övervintringslokaler för salamandrar anläggas på för ändamålet lämpligt ställe. 1-2 högar per damm bestående av 2-3 meters längder stock i botten vilka överrisas med ca 3 m³ ris.

4.2.4 Skötselåtgärder

- Efter genomförd restaurering övergår området till skötselområde naturbetesmark.

4.3 Skötselområde Dammarna och våtmarker, cirka 2,8 hektar

4.3.1 Beskrivning

I området finns en damm (Lågedammarna) som utgör en dämd våtmark på cirka 2,1 hektar. Bäckarna går vidare i ett kulverterat rörsystem. Vidare finns tre våtmarksområden på totalt cirka 0,7 hektar som åtminstone vintertid håller vattenspegel. Stora mängder björk växer kring dessa våtmarker. Björken kring Lågedammarna är enligt uppgift planterad och var tidigare inhägnad. När denna björk tas ned bedöms våtmarkerna kunna attrahera åtminstone flyttande vadare som enkelbeckasin och storspov. Vidare kanske gulärlan etablerar sig. När björkarna är avverkade kommer vattentemperaturen att pga solinstrålning kunna öka, vilket ökar mängden vattenlevande insekter, vilket i sin tur attraherar svalor och tornseglare (NT). I Lågedammarna finns bl.a. gräsänder, sothöna och knipa. I dammen finns en koloni med häckande skrattnåsar, vilka ger indirekt skydd åt gråhakedopping och smådopping. Tidigare fanns här även svarthakedopping (NT) med som mest 6-8 par på 1940-talet. Skrattnåsarna häckar framförallt på utsatta boplattformar i dammen. I dammen finns sköldmöja och ruggar av bunkestarr. I Lågedammarna finns också, ett 10-tal olika arter trollsländor. Lågedammarna ska tillåtas ha en fluktuerande vattenyta. Bunkestarrsförekomsten och den blå bården i norra delen ska man vara aktsam med. Denna skulle troligen gynnas av ett något lägre vattenstånd.

Lågedammarna

Våtmark väster om Lågedammarna

Våtmark väster om väg 11.

4.3.2 Bevarandemål

- Lågedammarna ska vara vattenhållande året om. Den blå bården och bunkestarren bör tillåtas öka sommartid, för att gynna områdets fåglar, genom avsänkning av dammen.
- Årligen häckande skrattmåskoloni.
- De övriga våtmarkerna ska vara trädfria och tillåtas ha en fluktuerande vattennivå.

4.3.3 Restaureringsåtgärder

- Förbättra möjligheterna för skrattmåsar och änder att lyckas med häckningen genom utplacering av fler boplattdelar, möjligen kompletterat med utläggning av större stenar, där enbart den övre delen av stenen syns ovanför vattenytan.

4.3.4 Skötselåtgärder

- Tillsäker att dammkanterna är fria från träd. Tillsäker att utloppet inte har satts igen av växtdelar.

4.4 Skötselområde Bibank cirka 900m²

4.4.1 Beskrivning

Sandig sydslänt till den tidigare banvallen. Området bedöms ha god potential som boendemiljö för solitärlevande bin.

Den framtida bibanken

Bohålor av solitära bin samt bivarg (som äter bin) bilden är ej från Hörby fälad

4.4.2 Bevarandemål

Sandig slänt (cirka 50% sand) som lämpar sig som boendemiljö för solitärlevande bin.

4.4.3 Skötselåtgärder

Avskrapning av förna, som påföres intilliggande slänter, när mängden bar sand endast uppgår till cirka 30 % sand.

Vid behov, vårbränning (mars-april) av gammal förna.

5 Friluftsliv

Området är flitigt besökt av allmänheten pga sitt läge i precis anslutning till Hörby tätort. Inom det befintliga naturreservatet finns ett enklare ledsystem. Skåneleden går också igenom området.

5.1 Tillgänglighet, parkering, leder och informationsskyltar

Naturreservatet är lättillgängligt via väg 13 som går rakt igenom området. Skåneleden går i kanten av norra delen av området liksom en cykelväg som löper längs med naturreservatets östra kant och dessutom går igenom naturreservatet i södra delen. Det finns flera allmänna vägar inom tätorten där det är tillåtet att parkera. Förslag till leder och anläggningar finns i bilaga 1. Ledstolparna ska vara väl tydliga för vandraren. Det finns ingen särskild iordningsställd parkeringsplats. Merparten av besökarna är högst sannolikt från Hörby. Informationsskyltar från år 2009 finns uppsatta vid stängselgenomgångarna. Inom det utvidgade området saknas leder. Med tanke på restaureringsbehovet synes det inte lämpligt att förlägga några leder dit förrän restaureringen är avslutad.

5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsmarkering ska utföras enligt anvisningar från Naturvårdsverket.

5.3 Renhållning och sanitära anordningar

Det synes inte finnas något behov av att iordningsställa några särskilda sanitära anordningar eller soptunnor. Besökarna synes hålla god ordning i området.

6 Jakt och fiske

Naturreservatet medför inga inskränkningar i jakträtten.

7 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

8.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och skötselåtgärder. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

9 Kostnader och finansiering

9.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

9.2 Finansiering av förvaltningen

Staten ansvarar för (ev. bekostar):

- upprättande och revidering av skötselplan,
- utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning,
- tillverkning och underhåll av informationsskyltar 4 styck,
- anläggande av stängsel och stängselgenomgångar,
- tillsyn av naturreservatet,

Förvaltaren ansvarar för (ev. bekostar):

- genomförande av skötselplanens mål,
- iordningsställande och underhåll av leder,
- uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder,
- övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling,

Arrendatorn ansvarar för (ev. bekostar):

- sina betesdjur,
- röjning av igenväxningsvegetation efter förvaltarens godkännande,
- underhåll och tillsyn av hägnader kring betesdjur, inkl löpande kostnader för elektricitet,

Markägarna ansvarar för (ev bekostar):

- upprättande av arrendeavtal,
- avverkning av träd efter stämpling av förvaltaren.

Förvaltaren och markägaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter till annan part.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Planeringsområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel	Avverkning av igenväxningsvegetation	Snarast	Fäladsmark	Arrendatorn	1	Enligt förvaltarens anvisning
	Avverkning av björk som akut trycker bevarandevärda träd och buskar eller växer på dammkanter	Påbörjas efter att beslutet vunnit laga kraft under en 15 års period	Fäladsmark – restaurering	Markägaren	1	Okt-feb.
	Utplantering/plantering/insådd av arter	Vid behov	Hela naturreservatet	Förvaltaren	3	

	Uppsättning av starholkar	När som helst på året	Fäladsmark	Förvaltaren	3	
	Tillse att utloppet inte har satts igen av växtdelar	I samband med avhängning av beträdnadsförbudsområdet	Dammar och våtmarker	Förvaltaren	1	
	Fortsatt bete av mark	Årligen med undantag av 1 december – 31 mars	Fäladsmark och Fäladsmark – restaurering	Arrendatorn	1	
	Tillfälliga betesfredningar	Årligen	Fäladsmark	Förvaltaren	1	I samarbete med arrendatorn
	Anläggande av skötsel av bibank		Bibank	Förvaltaren	2	
Anläggningar	Utmärkning av naturreservatets gränser, utvidgningsområdet	Snarast efter att beslutet trätt i laga kraft		Staten	1	Sköts av lantmäteriet
	Uppsättning av uppdaterade informationsskyltar	Snarast efter att beslutet trätt i laga kraft		Staten		4 stycken
	underhåll och tillsyn av hägnader kring betesdjur, inkl löpande kostnader för elektricitet,	Löpande	Runt hela naturreservatet	Arrendatorn	1	
	iordningsställande och underhåll av leder	Löpande		Förvaltaren	1	
	anläggande av stängsel och stängselgenomgångar,			Staten	1	Vid behov
	upprättande och revidering av skötselplan			Staten		
	övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling,		Hela naturreservatet	Förvaltaren	2	

11 Rödlistade arter enligt Artdatabanken 2015

RE Nationellt utdöd	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	LC Livskraftig
------------------------	------------------	--------------------	--------------	------------------	-------------------

	Kategori	Funnen år	Antal
Växter:			
Slåttergubbe <i>Arnica montana</i>	VU		
Vanlig backsippa, <i>Pulsatilla vulgaris subsp. Vulgaris</i>	VU	2010	1800 ex
Fåglar:			
Stare, <i>Sturnus vulgaris</i>	VU	2015	

12 Källor

12.1 Kartor

- Geometrisk avmätning 1699, Hörby socken, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Häradsekonomiska kartan 1926-34, Hörby J112-1-29, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Flygfoto 1947, Lunds universitet
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet © Geodatasamverkan

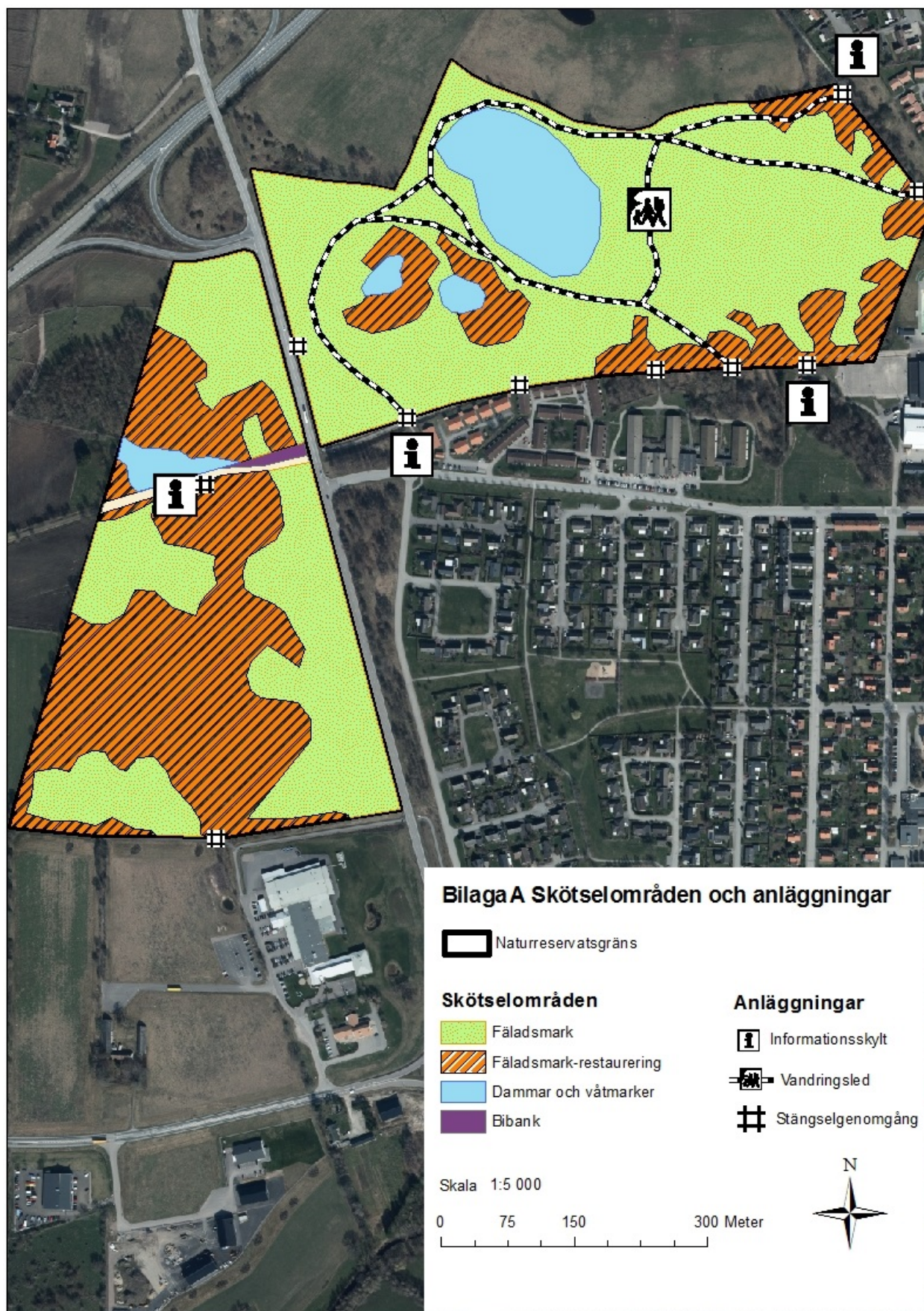
12.2 Litteratur

- Kulturmiljöprogram för Skåne 2006, Länsstyrelsen i Skåne län
- Länsstyrelsen i Kristianstads län 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer
- Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>

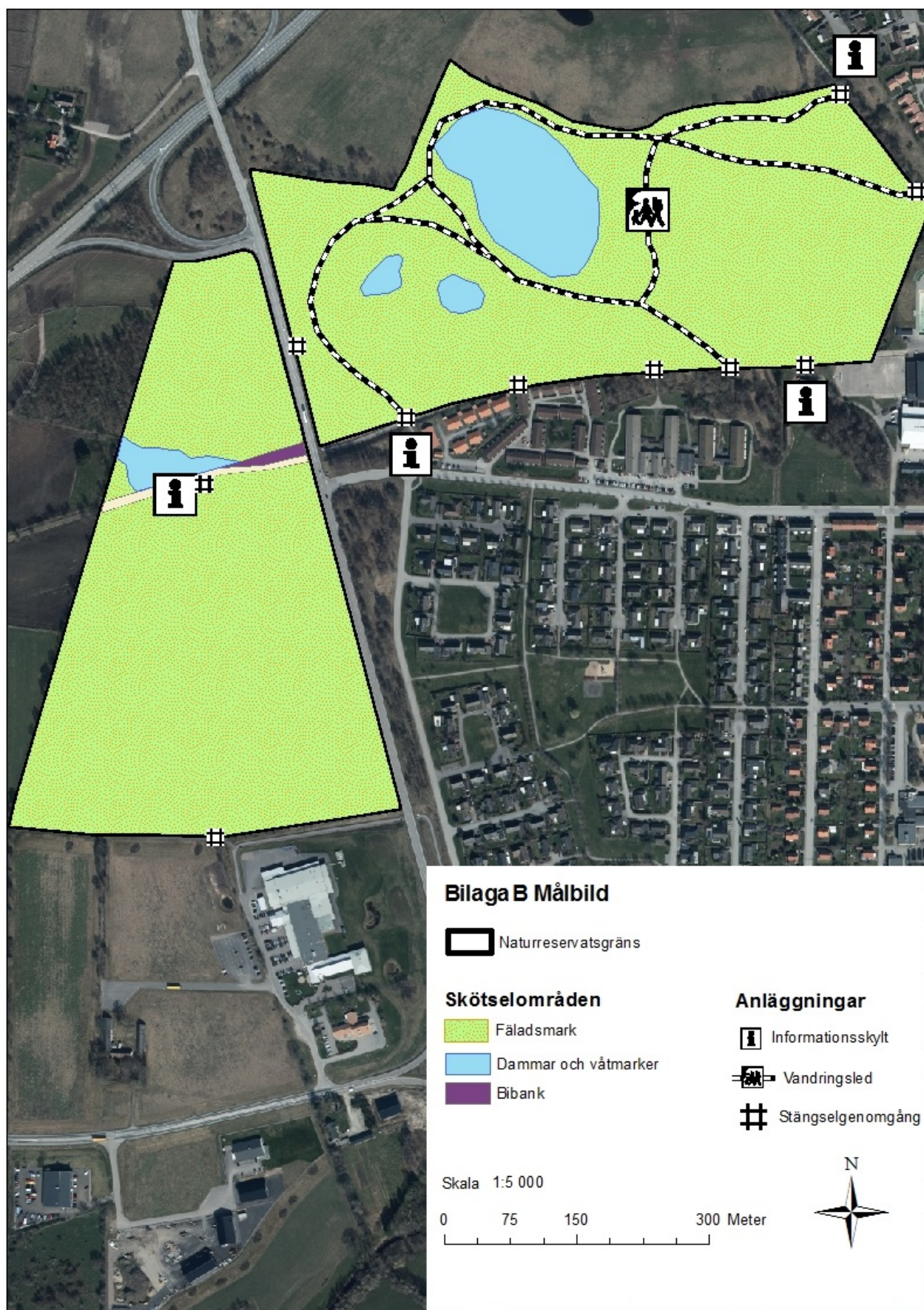
12.3 Muntliga kontakter

- Mikael Ulvholt, Hörby kommun

Bilaga A Skötselområden och anläggningar

Bilaga B Målbild

Naturreservatet Hörby fälad i Hörby kommun utgör en rest av den tidigare dominerande landskapsbilden kring Hörby. Området har stor betydelse för bevarande av arter som lever på fäladsmark och som rekreationsområde för närboenden.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller också information om friluftsliv, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötande

Hörby kommun: Har inget att erinra.

Skogsstyrelsen: Har inget att erinra mot föreslagna ändringar och utvidgning av naturreservatet. Skogsstyrelsen tycker det är positivt att området skyddas då det har stora värden biologiskt och är flitigt använt som närområde för rekreation.

SGU: Har inga synpunkter på utvidgningen av eller de ändrade föreskrifterna för naturreservatet.

TeliaSonera Skanova Access AB: har inget att invända mot förslaget som helhet men i det fall teleledningar kan komma att beröras är det generellt av vikt att Skanovas fortsatta rätt att i framtiden ha, nyttja och underhålla befintliga teleledningar med tillhörande anläggningar inte inskränks av den planerade bildandet av naturreservatet. Det är också viktigt att Skanovas rätt till tillträde för arbete med och tillsyn av teleanläggningarna samt rätt att ta bort hinder för arbetet med och tillsyn av befintliga ledningar inte heller inskränks. I samband med bildandet av naturreservatet önskar Skanova därutöver ett allmänt hänsynstagande i de fall teleledningar kan komma att beröras. Inför markarbeten skall Skanovas kabelanvisning kontaktas via www.ledningskollen.se

Länsstyrelsen: Erinrar om följande undantag från föreskrifterna. -drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar, master och anläggningar tillhörande staten, kommunen, el-, energi- och teledistributör. Inför utförande av arbete, som kan påverka mark- eller vegetation, ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts.

E.ON Elnät Sverige AB: Har inget att erinra.

Lunds botaniska förening: Föreningen har inget att erinra mot förslaget att utöka reservatet. Planeringen av avverkningen av de skuggande träden är väl genomtänkt och borde kunna fungera. Vi får bara hoppas på lite snällare stormar. Däremot ställer jag mig frågande till varför 3-4 stammar ska lämnas kvar vid varje avverkning. Vad jag kan förstå har det aldrig funnits död liggande ved i betesmarker. Efter konsultation med Mikael Sörensson föreslår vi att stammarna läggs i utkanten av reservatet under exempelvis några buskar, ur vägen för fjärilar, bin och växter, definitivt inte helt öppet. Liggande björk i Skåne är dessutom av ringa värde men i andra delar av landet kan björken mycket väl vara betydelsefull.

Länsstyrelsen: Vedtäkt torde främst ha skett i närheten av bostaden, med tanke på de tidigare utmarkernas storlek borde det vara fullt rimligt att död ved förekom till och från över tid i dessa. Länsstyrelsen har gjort ett tillägg att de 3-4 stammarna ska ställas som högstubbar, så att de kan utgöra än bättre biboplatser än om de ligger på marken.

Puggehatten: Ser mycket positivt på, och tillstyrker, förslaget att utöka naturreservatet Hörby fälad med uppdaterade föreskrifter och relevant skötselplan.

Området är mykologiskt utforskat och vi har inga fynd av rödlistade eller andra naturvårdsintressanta svamparter. Med tanke på områdets mycket långa kontinuitet som välhävdad (natur-)betesmark är det mycket sannolikt att det här förekommer ett avsevärt antal naturvårdsintressanta arter inom gruppen som brukar benämnas "ängssvampar". På restaurerade marker av samma slag kan ofta den funga som funnits återkomma inom relativt kort tid och än sannolikare är detta då det finns förekomster kvar i närheten.

Med utgångspunkt i ovanstående vill vi poängtera behovet av en inventering av områdets funga.

Puggehatten har i övrigt följande synpunkter på

- **Föreskrifterna**

Punkt C6: Punkten bör formuleras om och eventuellt delas upp i en gällande kärlväxter och en för lavar, mossor och svampar, som då bör lyda: *"samlar in mossor, lavar eller vedlevande svampar, med undantag av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna."*

Alternativt kan det formuleras som ett undantag med liknande formulering. Att hänvisa till ett omständligt, och möjligen dyrbart, dispensförfarande riskerar bara att försvåra framtida kunskapsinsamlande och minska respekten

för föreskrifterna.

- Vi saknar föreskrifter vad gäller cykling i terrängen. Naturligtvis kan det anses reglerat under exempelvis C1 och C8, men det blir då en tolkningsfråga med de oklarheter det lätt innebär. Då terrängcykling som företeelse ökar kraftigt, särskilt i tätortsnära områden som detta är, menar vi att det är bättre att vara proaktiv än att försöka förändra något i efterhand. Ett uttryckligt förbud mot terrängcykling bör därför skrivas in i föreskrifterna, möjligen med tillägget att det kan vara tillåtet på befintliga vägar eller speciellt markerade leder om det anses önskvärt och möjligt. Det finns numera åtskilliga exempel på både markskador och konflikter med övrigt friluftsliv som gör en reglering önskvärd.
- **Undantag från föreskrifter**
Se första stycket under föregående punkt angående lavar, mossor och svampar.
- **Upplysningar**
Första punktens andra mening bör inledas: "*Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta ...*", då det även finns svampar som är fridlysta.
- **Skötselplanen**
Tack för att kartbeteckningar och rubriker på skötselområden nu anges på ett konsekvent och lättolkat sätt!

Vad vi kan bedöma så bör föreslagna mål för markanvändning och skötsel samt föreslagna åtgärder under avsnitt 3 och 4 även vara positiva för områdets funga.

- **12 Rödlistade arter**
Det finns inga kända fynd av rödlistade svampar inom området. Det bör påpekas att en ny Rödlista publicerades 2015 och att det är rimligt att det är denna som ligger till grund för listningen generellt

Länsstyrelsen: Mot bakgrund av ett önskat kunskapsinhämtande av områdets naturvärden införs ett undantag till föreskriften C6 till att ej gälla insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen. Länsstyrelsen har efter samråd med Hörby kommun, tillika markägare, funnit att det inte finns något skäl att reglera cykling i dagsläget. Årtalet i rubriken till Rödlistade arter, har blivit fel, vilket nu ändrats.

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL REGERINGEN

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till Regeringen, Miljödepartementet. **Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö.**

Av överklagandet skall framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarienummer) och hur Ni vill att beslutet skall ändras. Ni bör också tala om varför Ni anser att beslutet skall ändras.

Skrivelsen skall undertecknas. Uppge även adress och telefonnummer. Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er uppfattning så bör Ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande **senast den 1 april 2016** annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.

Behöver Ni veta mer om hur Ni skall göra kan Ni kontakta Länsstyrelsen, tel 010-224 10 00 (växel).